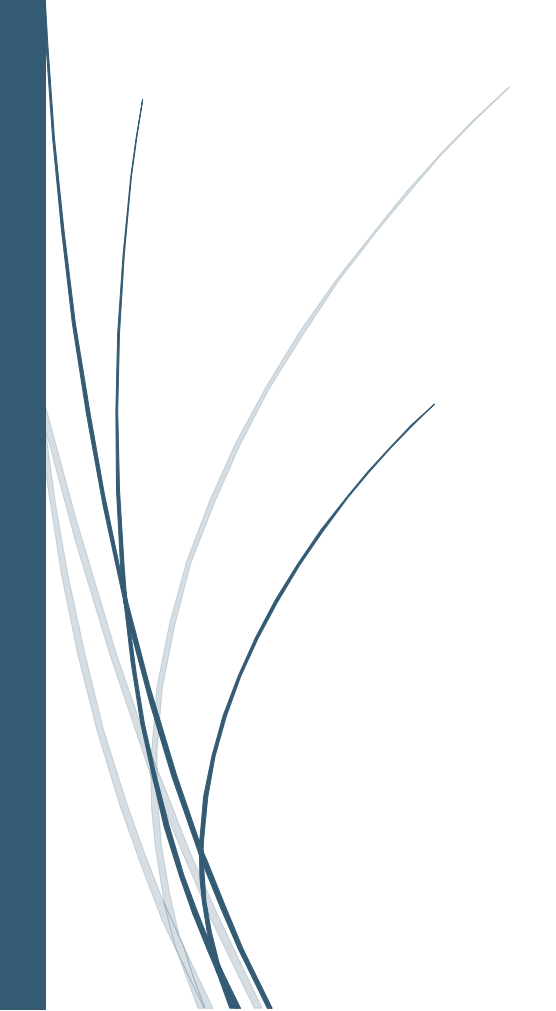




Standardy ochrony małoletnich

Procedury wewnętrzne regulujące
ochronę dzieci przed krzywdzeniem

Szkoła Podstawowa Nr 2
z Oddziałami Integracyjnymi
w Środzie Wielkopolskiej



*„Staram się dziecko zrozumieć, nie szkodzić mu, stwarzać
mu warunki i bodźce, aby chciało być lepsze. Dobry
człowiek to taki, który czuje co drugi czuje!”
J. Korczak*

Spis treści

I Wprowadzenie	2
II Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników	6
III Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem – zachowania niedozwolone wobec małoletnich	7
IV Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do internetu	10
V Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci	11
VI Jak rozpoznać przemoc wobec dziecka?	12
VII Zasady i procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego	14
VIII Procedura Niebieskiej Karty	17
IX Zasady i procedura postępowania w przypadku wykorzystywania seksualnego dzieci	19
X Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka w Szkole przez pracownika Szkoły	22
XI Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka w Szkole przez rówieśników	22
XII Procedura postępowania wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego	23
XIII Procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w internecie oraz utrwalonymi w innej formie	24
XIV Zasady i sposób udostępniania rodzicom/opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania	28
XV Ważne telefony i adres	30
XVI Monitoring stosowania Standardów Ochrony Małoletnich	31
Załącznik nr 1 – Karta interwencji	33
Załącznik nr 2 – Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych zasad ochrony dzieci	34
Załącznik nr 3 – Monitoring standardów – ankieta	35
Załącznik nr 4 – Wzór notatki służbowej	37
Załącznik nr 5 – Oświadczenie pracownika	38
Załącznik nr 6 – zakres danych pracownika niezbędnych do sprawdzenia w Rejestrze Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym	39
Załącznik nr 7 – Wzór zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	40
Załącznik nr 8 – Wzór wniosku o wgląd w sytuację rodzinną dziecka	41
Załącznik nr 9 – Plan pomocy dziecku	42
Załącznik nr 10 – Rejestr zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich	44

I Wprowadzenie

Naczelną i niepodważalną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników Szkoły Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Środzie Wielkopolskiej jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie poprzez wspieranie go w rozwoju i rozpoznawanie jego potrzeb. Mając na uwadze, że dziecko wymaga szczególnej opieki i troski, w tym właściwej ochrony przed krzywdzeniem, został stworzony niniejszy dokument. Jest on skierowany do pracowników Szkoły (pedagogicznych, niepedagogicznych, praktykantów, wolontariuszy, stażystów) oraz rodziców. Został zredagowany, by zyskać poczucie pewności, że Szkoła zawsze będzie podejmowała wszelkie możliwe działania, aby zapobiegać krzywdzeniu dziecka.

Wewnętrzne procedury regulujące ochronę dziecka przed przemocą są zgodne z obowiązującymi w Szkole dokumentami: Statutem Szkoły, Programem Wychowawczo-Profilaktycznym, Polityką bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych oraz obowiązującymi przepisami prawa:

- ❖ Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.;
- ❖ Konwencją o Prawach Dziecka, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991.120.526 ze zm.);
- ❖ Ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 2230 ze zm.);
- ❖ Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 900 ze zm.);
- ❖ Ustawą z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 984 ze zm.);
- ❖ Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta";
- ❖ Ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.);
- ❖ Ustawą o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 marca 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu, Dz. U. z 2024 r. poz. 560).

Duże znaczenie przy ustalaniu procedur dotyczących postępowania w przypadkach cyberprzemocy i stalkingu miały następujące poradniki rekomendowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki:

- ❖ „Bezpieczna Szkoła. Procedury reagowania w przypadku wystąpienia wewnętrznych i zewnętrznych zagrożeń fizycznych w szkole”. Warszawa, sierpień 2017 r.;
- ❖ „Bezpieczna Szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów”. Warszawa, wrzesień 2020 r.;
- ❖ „Standardy bezpieczeństwa online placówek oświatowych” Fundacja Odkrywców Innowacji, Warszawa 2015 r.;
- ❖ „Jak reagować na cyberprzemoc. Poradnik dla szkół” Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, 2014 r.

Niniejszy dokument reguluje procedury ochrony dziecka przed krzywdzeniem: rozpoznawania i reagowania na niepokojące sytuacje w określony procedurami sposób postępowania. Ilekroć w procedurach jest mowa o:

- ❖ **krzywdzeniu dziecka** - należy rozumieć każde zamierzone lub niezamierzone działanie oraz zaniechanie działań ze strony osoby dorosłej, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka (definicja WHO). Krzywdzenie dziecka to też beczynność społeczeństwa lub instytucji, a także rezultat takiej beczynności, który ogranicza równe prawa dzieci i zakłóca ich optymalny rozwój.

Można wyróżnić następujące wymiary zjawiska krzywdzenia dziecka:

- **przemoc psychiczną**, przez którą rozumie się przymus, groźby, obrażanie, wyzywanie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, krzyczenie, wyśmiewanie, lekceważenie, karanie ciszą/milczeniem, izolację, itd.;
 - **przemoc fizyczną**, czyli szarpanie, kopanie, popychanie, policzkowanie, przypalanie papierosem, bicie ręką przy użyciu przedmiotów, klaps, stosowanie nadmiernej siły przy przytrzymywaniu dziecka itd.;
 - **przemoc seksualną**, a więc gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych, przekraczanie granic fizyczności dziecka, dotyk bez zgody itd.;
 - **przemoc ekonomiczną**, którą jest unikanie płacenia alimentów, zakazywanie członkowi rodziny pracy lub edukacji w celu zdobycia zatrudnienia, przywłaszczanie do swoich celów wspólnych środków na utrzymanie rodziny itd.;
 - **zaniedbanie** tj. głodzenie, niedostarczanie odpowiedniej ilości jedzenia, nieodpowiednia higiena lub jej brak, niezgłaszanie się z dzieckiem do lekarza, gdy ono tego wymaga, brak leczenia mimo zaleceń lekarzy, niedopilnowanie w kwestii edukacji, brak przejawiania zainteresowania, w jaki sposób dziecko spędza wolny czas, jakie ma zainteresowania, problemy oraz potrzeby;
 - **alienację rodzicielską**, czyli ograniczenie kontaktu i izolowanie dziecka od drugiego rodzica, odcinanie drugiego rodzica od informacji dotyczących dziecka, wymazywanie drugiego rodzica z życia dziecka, niszczenie zdjęć i pamiątek, przedstawianie drugiego rodzica w złym świetle, zakazywanie dziecku swobodnego mówienia i wyrażania miłości do drugiego rodzica;
 - **cyberprzemoc** – jest to przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Podstawowymi formami zjawiska są nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.
- ❖ **przemocy domowej** - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
 - naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
 - powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
 - ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
 - istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.
- ❖ **pracowniku Szkoły** – należy przez to rozumieć osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, mianowania powołania lub umowy cywilno-prawnej. Osoby pracujące w Szkole dzielą się na pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych;
- ❖ **dziecku** – to osoba przyjęta do Szkoły w toku postępowania rekrutacyjnego, po dopełnieniu wszelkich niezbędnych formalności przez rodziców, i ucząca się w Szkole;
- ❖ **zespole interwencyjnym** - jest to zespół powołany przez dyrektora Szkoły w przypadku podejrzenia stosowania przemocy fizycznej lub psychicznej o dużym nasileniu oraz podejrzenia wykorzystania seksualnego.

Przemoc w rodzinie to pojęcie o szerokim znaczeniu. Wyróżnia się przemoc rodziców wobec dziecka, przemoc wobec partnera w związku, przemoc wobec osób starszych w rodzinie. Na określenie przemocy w związku partnerskim stosuje się terminy: wzajemna przemoc w parze, przemoc w związku partnerskim, przemoc małżeńska. Dziecko, zarówno w sensie prawnym, jak też psychologicznym, materialnym i do pewnego wieku także biologicznym, jest osobą zależną. Obowiązkiem osób dorosłych jest troszczenie się o jego dobro. Wynika ono z naturalnych więzi (rodzice, krewni), z roli zawodowej związanej z pracą z dzieckiem i wreszcie z ogólnoludzkiej odpowiedzialności za członków społeczeństwa. Odpowiedzialność tę dodatkowo regulują przepisy prawa. Szkoła, ze względu na swoje ustawowe zadania m.in. w zakresie kształcenia, wychowania oraz opieki, wspomagania wychowawczej roli rodziny, umożliwienia uczniowi korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej, zobowiązana jest zarówno do zapobiegania krzywdzeniu dziecka, jak i też do podejmowania działań, gdy dziecko jest zagrożone, a w szczególności, kiedy zagrożenie to pochodzi od samych rodziców.

Szkoła, udzielając pomocy dziecku doznającemu przemocy w rodzinie, kieruje się następującymi zasadami:

- ❖ Nadzór nad prowadzeniem przypadku dziecka krzywdzonego jest sprawowany przez dyrektora Szkoły, udzielającego wsparcia i pomocy osobom bezpośrednio zaangażowanym w pomoc;
- ❖ Koordynatorem pomocy dziecku krzywdzonemu jest pedagog szkolny;
- ❖ **Każdy pracownik Szkoły, który zauważył lub podejrzewa u ucznia symptomy krzywdzenia, jest zobowiązany do reagowania;**
- ❖ W celu uniknięcia wtórnej wiktymizacji i traumatyzacji dziecka, obowiązkowe jest postępowanie zgodnie z procedurami;
- ❖ Podejmowane działania opierają się na diagnozie dziecka i jego sytuacji, opartej na informacjach od pracujących z nim nauczycieli, personelu niepedagogicznego, osoby zaufanej, ewentualnie z innych dostępnych danych;
- ❖ Zasadą udzielania pomocy dziecku krzywdzonemu jest współpraca zespołowa (ograniczona jednak, ze względu na zachowanie dyskrecji, do osób pracujących z dzieckiem);
- ❖ Niedopuszczalne jest naruszenia zasady poufności w przypadku zastosowania procedur.

Postępowanie w sprawach kryzysowych z udziałem dziecka prowadzone jest w możliwie najszybszym czasie i przy zapewnieniu jego bezpieczeństwa psychofizycznego. Uczeń i jego rodzice mają prawo do pełnej informacji o sytuacji i podjętych przez Szkołę działaniach ich dotyczących. Osobą odpowiedzialną na terenie Szkoły za respektowanie praw ucznia jest dyrektor Szkoły. Osobą odpowiedzialną za monitorowanie respektowania praw ucznia jest pedagog szkolny.

Szkoła, oprócz działań i reakcji w przypadku wystąpienia krzywdy dziecka, podejmuje wiele działań prewencyjnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa i dobrostanu dziecka. Do działań tych należą:

- ❖ **edukacja nauczycieli:** nauczyciele i personel Szkoły są szkoleni w zakresie rozpoznawania oznak krzywdzenia dzieci oraz zapobiegania przemocy w Szkole;
- ❖ **dostępność wsparcia podstawowego:** Szkoła zapewnia dostępność specjalistów dla każdego ucznia. Pedagog szkolny, pedagog specjalny oraz psycholog szkolny udzielają uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb;
- ❖ **opracowanie *Programu Wychowawczo-Profilaktycznego*:** Szkoła w każdym roku szkolnym, w porozumieniu z Radą Rodziców, na podstawie wyników diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem

substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych, opracowuje *Program Wychowawczo-Profilaktyczny*. Celem jego realizacji jest zapobieganie zachowaniom negatywnym dzieci i młodzieży oraz współdziałanie dla zapewnienia im bezpieczeństwa. Działalność profilaktyczna w Szkole polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej;

- ❖ **wczesne wykrywanie:** Szkoła praktykuje spotkania uczniów z pedagogiem szkolnym, aby zidentyfikować uczniów, którzy mogą być narażeni na krzywdzenie lub mają trudności w Szkole;
- ❖ **przyjazne środowisko:** atmosfera w Szkole zbudowana jest na poczuciu bezpieczeństwa. Uczniowie otrzymują wsparcie od wszystkich nauczycieli, kiedy tego potrzebują. Wiedzą, że mogą liczyć na ich życzliwość i autentyczne zainteresowanie tym, co się u nich dzieje. Uczniowie mają możliwość zadawania pytań, ponieważ czują się bezpiecznie i wiedzą, że nawet na najprostsze pytanie uzyskają odpowiedź;
- ❖ **monitorowanie zachowań uczniów:** nauczyciele i personel są wyczuleni na zmiany w zachowaniach uczniów, które mogą świadczyć o krzywdzeniu;
- ❖ **współpraca z instytucjami pomocowymi:** w razie wystąpienia krzywdzenia dziecka Szkoła współpracuje z:
 - Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
 - Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
 - Policją,
 - Sądem Rodzinnym,
 - Powiatowym Zespołem Interdyscyplinarnym.

II Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników

Szkoła Podstawowa Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Środzie Wielkopolskiej zatrudnia osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi. Aby sprawdzić powyższe, Szkoła podczas rekrutacji żąda informacji o:

- ❖ wykształceniu,
- ❖ kwalifikacjach zawodowych,
- ❖ przebiegu dotychczasowego zatrudnienia.

Szkoła może prosić kandydata/kandydatkę o przedstawienie referencji od poprzedniego pracodawcy lub o podanie kontaktu do osoby, która takie referencje może wystawić. Podstawą dostarczenia referencji lub kontaktu do byłych pracodawców jest zgoda kandydata/kandydatki. Niepodanie takich danych w świetle obowiązujących przepisów nie powinno rodzić dla tej osoby negatywnych konsekwencji w postaci np. odmowy zatrudnienia wyłącznie w oparciu o tę podstawę. Przed dopuszczeniem pracownika do wykonywania obowiązków związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi Szkoła jest zobowiązana sprawdzić osobę zatrudnioną w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Wydruk z Rejestru przechowywany jest w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza/osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną. Jednym z wymogów zatrudnienia nauczyciela jest przedstawienie przez kandydata zaświadczenia o niekaralności, uzyskiwanego z Krajowego Rejestru Karnego. Nauczyciel nie może być bowiem skazany prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne:

- ❖ przestępstwo;
- ❖ przestępstwo skarbowe (art. 10 ust. 5 pkt 4 Karty Nauczyciela).

Z tego względu jeszcze przed zatrudnieniem dyrektor żąda od nauczyciela przedstawienia informacji o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego (art. 10 ust. 8a Karty Nauczyciela). Nie ma takiej konieczności jedynie wówczas, gdy nauczyciel jest ponownie zatrudniany w tej samej szkole, a przerwa w zatrudnieniu nie przekroczyła 3 miesięcy. W przypadku niemożliwości przedstawienia informacji z KRK pracownik zobowiązany jest do złożenia oświadczenia o niekaralności oraz toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych. Za postępowanie związane z bezpiecznym rekrutowaniem pracowników oraz dokumentowanie tego postępowania odpowiada sekretarz Szkoły.

Każdy pracownik przyjmowany do Szkoły Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Środzie Wielkopolskiej zostaje zapoznany z niniejszymi procedurami.

III Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem – zachowania niedozwolone wobec małoletnich

Nadrzędnym celem wszelkich działań podejmowanych przez personel Szkoły jest promowanie dobra dziecka i jego najlepszego interesu. Personel traktuje każde dziecko z szacunkiem, dbając o jego godność oraz potrzeby. Absolutnie niedopuszczalne jest stosowanie przemocy w jakiegokolwiek formie wobec dziecka. Personel w pełni przestrzega obowiązującego prawa oraz wewnętrznych przepisów instytucji w tym zakresie. Zasady tworzenia bezpiecznych relacji z dzieckiem obowiązują wszystkich pracowników, stażystów oraz wolontariuszy i są potwierdzone przez podpisanie odpowiedniego oświadczenia.

Pracownicy Szkoły Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Środzie Wielkopolskiej zobowiązani są do utrzymywania profesjonalnej relacji z dzieckiem. Należy za każdym razem rozważyć, czy reakcja, komunikat lub działanie wobec dziecka są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych uczniów oraz polegać w tym zakresie na wiedzy i doświadczeniu, a także na kompetencjach nauczyciela. Każde działanie podejmowane wobec dziecka realizowane jest w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji zachowania pracownika.

Niedozwolona przemoc emocjonalna, psychiczna lub werbalna

Przemoc emocjonalna ma miejsce, gdy osoba dorosła nieustannie krytykuje dziecko, grozi mu lub je wyklucza z pewnych aktywności, obniżając jego poczucie wartości. Nauczyciele oraz personel Szkoły to osoby znaczące w życiu dziecka. Krytyka nie jest zabroniona. Jest ona ważna dla nauki, rozwoju i doskonalenia dzieci. Podobnie jak żarty i śmiech - pomagają one tworzyć więzi między ludźmi i poczucie wspólnoty. Różnica pomiędzy przemocą psychiczną a krytyką polega na tym, iż w przemocy psychicznej wykorzystywanie emocjonalne idzie za daleko. Krytyka przestaje być motywująca, a żarty nie są śmieszne. Przemoc emocjonalna może ranić i powodować szkody, podobnie jak przemoc fizyczna.

Zachowania niedozwolone w komunikacji z małoletnimi:

- ❖ Nie wolno poniżać, zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka. Nie wolno krzyczeć na dziecko w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci;
- ❖ Nie wolno ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci. Obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej;
- ❖ Nie wolno zachowywać się w obecności dziecka w sposób niestosowny. Obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby);
- ❖ Nie wolno używać języka agresywnego, ironicznego lub poniżającego, w szczególności w sytuacjach niepowodzeń edukacyjnych;
- ❖ Nie wolno naśmiewać się z dziecka i zachęcać do tego innych;
- ❖ Nie wolno faworyzować dziecka w klasie tak, by inne dzieci czuły się wykluczone.

Zachowania pożądane w komunikacji z małoletnimi:

- ❖ W komunikacji z dzieckiem należy zachowywać cierpliwość i szacunek;

- ❖ Należy uważnie słuchać dziecka i udzielać mu odpowiedzi adekwatnych do jego wieku i zaistniałej sytuacji;
- ❖ Podejmując decyzje dotyczące dziecka, należy je o tym poinformować i starać się brać pod uwagę jego oczekiwania;
- ❖ Należy szanować prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić dziecko, trzeba wyjaśnić mu to najszybciej, jak to możliwe;
- ❖ Jeśli pojawi się konieczność porozmawiania z dzieckiem na osobności, należy zostawić uchylone drzwi do pomieszczenia i zadbać, aby być w zasięgu wzroku innych. Można też poprosić drugiego pracownika o obecność podczas takiej rozmowy;
- ❖ Należy zapewnić dziecko, że jeśli czuje się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, może o tym powiedzieć wychowawcy, innemu nauczycielowi lub pedagogowi i że może oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.

Przemoc fizyczna

Każde przemocowe działanie wobec dziecka jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego. Zawsze należy kierować się swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie), zachowując przy tym świadomość, że nawet przy dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie.

Zachowania niedozwolone w kontaktach z małoletnimi:

- ❖ Nie wolno bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka;
- ❖ Nigdy nie wolno dotykać dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny;
- ❖ Nie wolno angażować się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki czy brutalne zabawy fizyczne;
- ❖ Podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku.

Zalecenia:

- ❖ Należy zawsze być przygotowanym na wyjaśnienie swoich działań;
- ❖ Należy zachować szczególną ostrożność wobec dziecka, które doświadczyło nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłym. W takich sytuacjach trzeba reagować z wyczuciem, pomóc dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic;
- ❖ Kontakt fizyczny z dzieckiem nigdy nie może być niejawny bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. Jeśli osoba dorosła będzie świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innego dorosłego lub innego dziecka, zawsze trzeba poinformować o tym osobę odpowiedzialną i/lub postąpić zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji;

- ❖ W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych, takich jak pomaganie dziecku w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu, przewijaniu i w korzystaniu z toalety, należy unikać innych kontaktów fizycznych z wyjątkiem niezbędnego kontaktu fizycznego.

Kontakty poza godzinami pracy:

Co do zasady kontakt z dzieckiem powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów edukacyjnych lub wychowawczych.

- ❖ Nie wolno zapraszać dziecka do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nim poza godzinami pracy. Obejmuje to także kontakty z dzieckiem poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych);
- ❖ Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z dzieckiem poza godzinami pracy są kanały służbowe (poczta Librus, telefon służbowy);
- ❖ Jeśli zachodzi konieczność spotkania z dzieckiem poza godzinami pracy, należy poinformować o tym dyrekcję, a rodzice dziecka muszą wyrazić zgodę na taki kontakt;
- ❖ Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dziecko i rodzice są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców oraz opiekunów.

Dzieci z niepełnosprawnościami, zaburzeniami rozwojowymi, chorobami przewlekłymi:

Co do zasady nie należy podkreślać innego traktowania ucznia z niepełnosprawnościami i zaburzeniami rozwojowymi. Należy unikać naznaczania i wykluczania. Formy i metody pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej nauczyciele dostosowują do potrzeb i możliwości psychofizycznych dziecka. Dziecko z niepełnosprawnościami oraz zaburzeniami rozwojowymi jest w Szkole wspierane przez pedagoga specjalnego.

IV Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do internetu

Urządzeń elektronicznych należy używać zgodnie z zasadami określonymi w Statucie Szkoły Podstawowej nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Środzie Wielkopolskiej. Ponadto należy pamiętać, że:

- ❖ należy szanować prywatność innych – nieodpuszczalne jest nagrywanie, fotografowanie czy udostępnianie informacji bez zgody zainteresowanych;
- ❖ użytkownicy są odpowiedzialni za swoje działania online. Należy unikać publikowania, udostępniania lub rozpowszechniania nieodpowiednich treści;
- ❖ należy przestrzegać zasad bezpieczeństwa online. Nie należy udostępniać prywatnych danych, hasła oraz innych informacji;
- ❖ zakazany jest dostęp do publikowania i rozpowszechniania treści pornograficznych, nielegalnych, obraźliwych, dyskryminujących lub w inny sposób naruszających zasady etyki i prawa;
- ❖ zakazane są wszelkie formy cyberprzemocy takie jak zastraszanie, szkalowanie czy atakowanie online innego ucznia/innych uczniów;
- ❖ Szkoła zastrzega sobie prawo do monitorowania aktywności online ucznia/uczniów w celu zapewnienia bezpieczeństwa i przestrzegania zasad.

V Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci

Szkoła Podstawowa Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Środzie Wielkopolskiej zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych dziecka zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Szkoła, uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę jego wizerunku.

Szkoła na początku I i II etapu edukacyjnego uzyskuje pisemną zgodę rodziców na utrwalanie wizerunku dziecka w formie zdjęć lub filmów oraz publikowanie ich w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej Szkoły. Rodzic ma prawo wycofać swoją zgodę w każdym momencie trwania roku szkolnego, bez wskazywania uzasadnienia swojej decyzji.

Jeśli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, impreza publiczna, zgoda rodziców dziecka nie jest wymagana.

W sytuacjach, w których rodzice lub widzowie szkolnych wydarzeń i uroczystości rejestrują wizerunki dzieci do prywatnego użytku, Szkoła poprzez wyraźne komunikaty przy wejściu do sali, w której odbywa się wydarzenie lub uroczystość, informuje o tym, że:

- ❖ wykorzystanie, przetwarzanie i publikowanie zdjęć/nagrań zawierających wizerunki dzieci i osób dorosłych wymaga udzielenia zgody przez te osoby, a w przypadku dziecka – przez jego rodziców;
- ❖ zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunki dzieci nie powinny być udostępniane w mediach społecznościowych ani na serwisach otwartych, chyba że rodzice tych dzieci wyrażą na to zgodę.

Jeśli dziecko lub rodzice nie wyrazili zgody na utrwalenie wizerunku dziecka, Szkoła respektuje taką decyzję. Z wyprzedzeniem ustala się z rodzicami dziecka, w jaki sposób osoba rejestrująca wydarzenie będzie mogła zidentyfikować dziecko, aby nie utrzymywać jego wizerunku na zdjęciach indywidualnych czy grupowych. Rozwiązanie, jakie zostanie przyjęte, nie będzie wykluczające dla dziecka, którego wizerunek nie powinien być rejestrowany.

Szkoła przechowuje materiały zawierające wizerunek dziecka w sposób bezpieczny dla niego:

- ❖ Na nośnikach: płyty, karty pamięci zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w zamkniętej na klucz szafce w sekretariacie, a nośniki elektroniczne zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w komputerach chronionym hasłem z dostępem ograniczonym do osób uprawnionych przez instytucję. Nośniki są archiwizowane i przechowywane zgodnie z regułami prawa o archiwizacji;
- ❖ Szkoła nie przechowuje materiałów elektronicznych zawierających wizerunki dzieci na nośnikach nieszyfrowanych ani mobilnych takich jak telefony komórkowe i urządzenia z pamięcią przenośną (np. pendrive);
- ❖ Szkoła wyraża zgodę na używanie przez pracowników osobistych urządzeń rejestrujących (tj. telefonów komórkowych, aparatów fotograficznych, kamer) w celu rejestrowania wizerunku dziecka, jednak pod warunkiem, że urządzenie jest zabezpieczone przed nieuprawnionym dostępem. Nauczyciel, który zarejestrował wizerunek dziecka, obowiązany jest w ciągu siedmiu dni usunąć zarejestrowane obrazy ze swojego urządzenia oraz z chmury internetowej;
- ❖ Zasady używania przez ucznia telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych regulują zapisy w Statucie Szkoły.

VI Jak rozpoznać przemoc wobec dziecka ?

Występowanie pojedynczego symptomu nie zawsze mówi o tym, że dziecko doświadcza przemocy, jeśli jednak symptom powtarza się bądź występuje ich równocześnie kilka, z dużym prawdopodobieństwem można określić, że mamy do czynienia z krzywdzeniem dziecka. **Należy zareagować, gdy:**

- ❖ dziecko jest często brudne, nieprzyjemnie pachnie;
- ❖ dziecko kradnie jedzenie, pieniądze itp.;
- ❖ dziecko żebrze;
- ❖ dziecko jest głodne;
- ❖ dziecko nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej, szczepień, okularów itp.;
- ❖ dziecko nie ma przyborów szkolnych, odzieży, butów i innych przedmiotów codziennego użytku;
- ❖ dziecko ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania kości itp.), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić (obrażenia mogą być w różnej fazie gojenia);
- ❖ podawane przez dziecko wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp., dziecko często je zmienia;
- ❖ pojawia się niechęć przed udziałem w lekcjach wychowania fizycznego;
- ❖ dziecko nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody;
- ❖ dziecko boi się rodzica, odczuwa lęk przed powrotem do domu;
- ❖ dziecko wzdryga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła;
- ❖ dziecko cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.;
- ❖ dziecko jest bierne, wycofane, uległe, przestraszone, depresyjne, zachowuje się agresywnie, buntuje się, samookalecza się itp.;
- ❖ dziecko osiąga słabsze wyniki w nauce w stosunku do swoich możliwości;
- ❖ dziecko ucieka w świat wirtualny (gry komputerowe, internet itp.);
- ❖ dziecko używa środków psychoaktywnych;
- ❖ dziecko nadmiernie szuka kontaktu z innym dorosłym (tzw. lepkość emocjonalna dziecka);
- ❖ dziecko moczy i zanieczyszcza się bezwiednie w konkretnych sytuacjach czy też na widok określonych osób;
- ❖ dziecko ma otarcia naskórka, bolesność narządów płciowych i/lub odbytu;
- ❖ w pracach artystycznych, rozmowach, zachowaniu dziecka zaczynają dominować elementy/motywy seksualne;
- ❖ dziecko jest rozbudzone seksualnie niestosownie do wieku;
- ❖ dziecko ucieka z domu;
- ❖ w zachowaniu dziecka nastąpiła nagła i wyraźna zmiana;
- ❖ dziecko mówi o przemocy, opowiada o sytuacjach, których doświadcza.

Należy zwrócić uwagę, gdy:

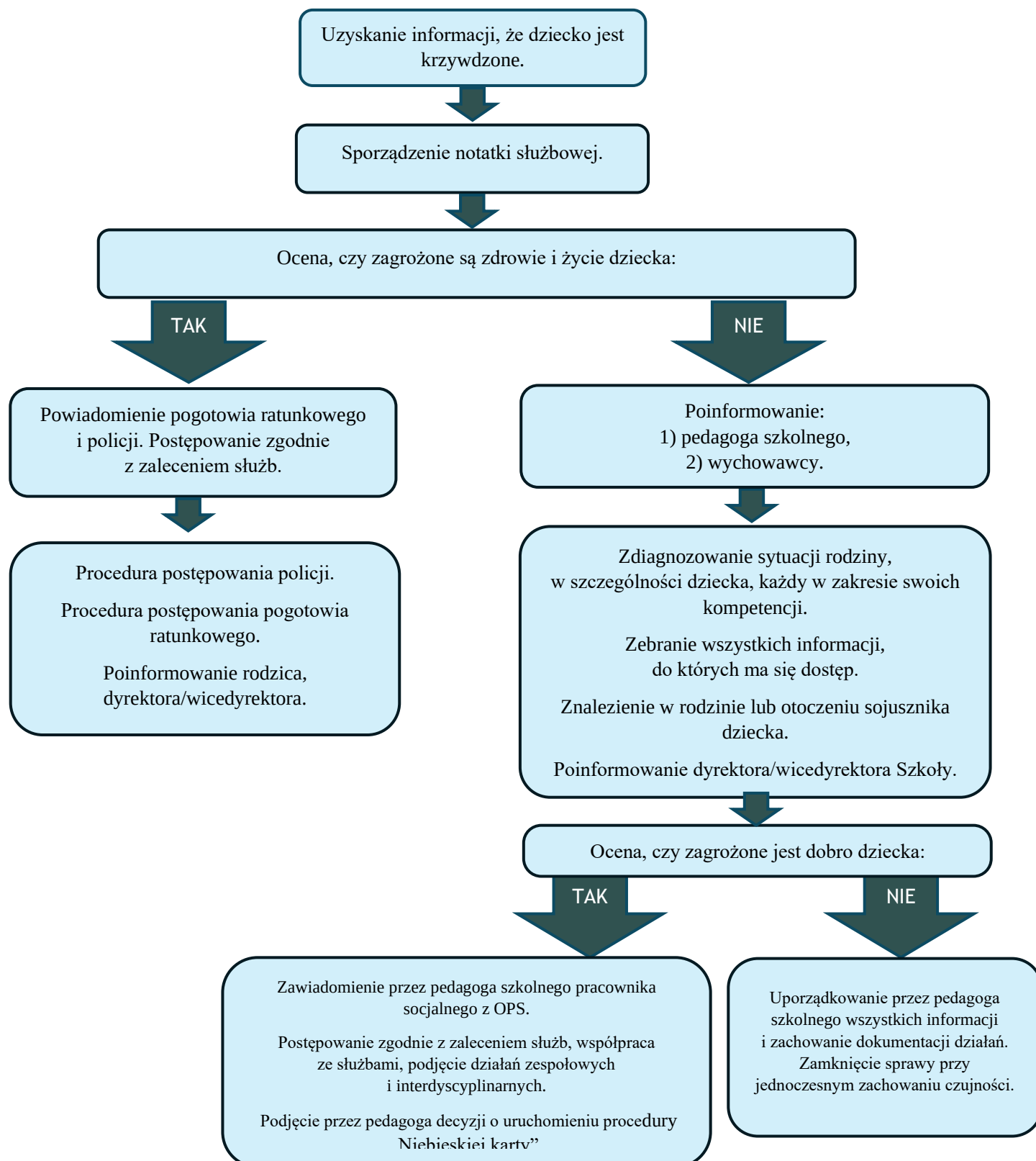
- ❖ rodzic podaje nieprzekonujące lub sprzeczne informacje, albo odmawia wyjaśnienia przyczyn obrażeń dziecka;
- ❖ rodzic odmawia, nie utrzymuje kontaktów z osobami zainteresowanymi losem dziecka;
- ❖ rodzic mówi o dziecku w negatywny sposób, obwinia je, poniża i strofuje (np. używając wulgaryzmów, obraźliwych określeń);

- ❖ rodzic poddaje dziecko surowej dyscyplinie, jest nadopiekuńczy lub zbyt pobłażliwy, albo odrzuca dziecko;
- ❖ rodzic nie interesuje się losem i problemami dziecka;
- ❖ rodzic często nie potrafi podać miejsca, w którym dziecko aktualnie przebywa;
- ❖ rodzic jest apatyczny, pogrążony w depresji;
- ❖ rodzic zachowuje się agresywnie;
- ❖ rodzic ma zaburzony kontakt z rzeczywistością, np. reaguje nieadekwatnie do sytuacji, wypowiada się niespójnie;
- ❖ rodzic nie ma świadomości potrzeb dziecka lub je neguje;
- ❖ rodzic faworyzuje jedno z rodzeństwa;
- ❖ rodzic przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym z dzieckiem;
- ❖ rodzic nadużywa alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.

Jak rozmawiać z dzieckiem krzywdzonym ?

- ❖ Należy zadbać o sprzyjające warunki rozmowy:
 - o oddzielne pomieszczenie,
 - z dala od osób postronnych,
 - o brak pośpiechu,
 - o zapewnienie poczucia bezpieczeństwa dziecku.
- ❖ Należy przyjąć pozycję ciała dostosowaną do pozycji dziecka - usiąść razem z dzieckiem, a jeśli to niemożliwe, należy przykucnąć tak, aby oczy prowadzącego rozmowę znajdowały się na poziomie oczu dziecka. Wskazane jest zapytanie dziecka o to, czy odległość między nim a przeprowadzającym rozmowę jest dla dziecka komfortowa;
- ❖ Należy używać języka zrozumiałego dla dziecka;
- ❖ Należy okazywać dziecku szacunek, akceptację i empatię;
- ❖ Należy być cierpliwym - dziecko może początkowo zaprzeczać lub nie chcieć rozmawiać;
- ❖ Nie należy naciskać na dziecko - rozmowa o trudnościach czy doświadczeniach traumatycznych może łączyć się z lękiem;
- ❖ Należy unikać naprowadzania dziecka na odpowiedzi, które chciałoby się usłyszeć;
- ❖ Należy używać sformułowań „Wyobrażam sobie, że...”, „Przypuszczam, że to trudne...”, „Przypuszczam, że nie jest łatwo mówić o wydarzeniach czy sytuacjach trudnych czy traumatycznych”, itp.;
- ❖ Należy podziękować za okazanie zaufania i odwagę podzielenia się trudnym doświadczeniem. Należy być świadomym oznak zaniepokojenia dziecka o los rodziców - nie należy wypowiadać przy nim negatywnych opinii o rodzicach;
- ❖ Trzeba nazwać przemoc przemocą i uświadomić dziecku, że nie jest winne tego, co zrobił dorosły;
- ❖ Należy wyjaśnić dziecku w przystępny sposób, jakie dalsze działania zostaną podjęte. Należy pamiętać, jak trudna jest sytuacja dziecka ze względu na:
 - wstyd,
 - poczucie winy,
 - strach przed ponownym skrzywdzeniem,
 - tajemnicę,
 - lojalność wobec sprawcy przemocy.

VII Zasady i procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego



W przypadku uzyskania przez pracownika informacji, że dziecko jest krzywdzone, podejmowane są następujące działania:

Krok 1.

Należy ocenić, czy zagrożone jest życie i zdrowie dziecka:

jeżeli tak: należy zawiadomić służby: pogotowie ratunkowe lub policję i postępować zgodnie z zaleceniami służb. Gdy tylko to jest możliwe, należy skontaktować się z rodzicami dziecka oraz z dyrektorem/wicedyrektorem Szkoły;

jeżeli nie: pracownik ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji pedagogowi szkolnemu oraz wychowawcy.

Krok 2.

Pedagog szkolny oraz wychowawca, każdy w zakresie swoich kompetencji i możliwości, ma obowiązek zdiagnozować sytuację rodziny, zebrać wszystkie informacje, do których posiada dostęp.

Wychowawca, w obecności pedagoga szkolnego, ma obowiązek przeprowadzenia rozmowy wyjaśniającej z dzieckiem podejrzanym o doświadczanie krzywdy. Pedagog szkolny informuje dyrektora/wicedyrektora Szkoły o podjętych działaniach. Z ustaleń sporządzana jest notatka służbowa.

W przypadkach bardziej skomplikowanych dyrektor powołuje **zespół interwencyjny**, w skład którego, w zależności od sytuacji, wchodzi: wicedyrektor, pedagog specjalny, pedagog szkolny, psycholog szkolny, wychowawca, wybrani nauczyciele. Inni pracownicy, mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka, również mogą brać udział w spotkaniu zespołu interwencyjnego.

Krok 3.

Pedagog szkolny wzywa rodziców dziecka, którego krzywdzenie podejrzewa, i informuje ich o:

- zachowaniach lub wypowiedziach dziecka wskazujących na doświadczenie krzywdzenia;
- omawia rolę rodzica w podejmowaniu interwencji (wspieranie dziecka);
- proponuje wsparcie;
- ustawowym obowiązku podjęcia interwencji - przekazanie informacji o placówkach świadczących pomoc;
- ustawowym obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratury/policji lub sądu).

Należy ustalić z rodzicami kontrakt zawierający działania eliminujące nieodpowiednie zachowania oraz przewidziane konsekwencje. Jeśli ustalenia kontraktu nie będą przestrzegane lub niewłaściwie będzie wykonywana władza rodzicielska, należy złożyć (równolegle lub niezależnie) wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka /rodziny. Ze spotkania sporządzana jest notatka służbowa. Pedagog szkolny informuje dyrektora/wicedyrektora Szkoły o podjętych działaniach.

Krok 4.

Pedagog szkolny wspólnie z wychowawcą ustala plan pomocy dziecku. Powinien on zawierać informacje o:

- podjęciu przez Szkołę konkretnych działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji;
- wsparciu, jakie Szkoła zaoferowała dziecku;
- skierowaniu dziecka do specjalistycznej placówki pomocy dziecku (jeśli istnieje taka potrzeba).

Pedagog szkolny jest zobowiązany do poinformowania dyrektora/wicedyrektora Szkoły o podjętych działaniach.

Krok 5.

Pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem/wicedyrektorem Szkoły podejmuje działania prawne: składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury/policji, składa wniosek do sądu o wgląd w sytuację rodziny, uruchamia procedurę „Niebieskiej Karty”.

Z przebiegu interwencji pedagog szkolny sporządza kartę interwencji, która dołączana jest do dokumentacji pedagoga szkolnego.

Postępowanie z informacją o krzywdzeniu dziecka:

- ❖ Wszyscy pracownicy Szkoły i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania ich w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych;
- ❖ Pracownik podejrzewający krzywdzenie dziecka przez osobę ze środowiska rodzinnego zgłasza problem do pedagoga szkolnego lub dyrektora/wicedyrektora Szkoły;
- ❖ Dyrektor Szkoły może również złożyć zawiadomienie do policję lub do prokuratury. Wszystkie czynności dokumentowane są protokołem, który składa się z wyjaśnień uczestników postępowania.

VIII Procedura Niebieskiej Karty

Procedura „Niebieskiej Karty” jest procedurą interwencji obejmującą działania wielu służb, mającą na celu zatrzymanie przemocy domowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa osobie podejrzaną, że jest dotknięta przemocą domową. Członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej, współpracując ze sobą, opracowują plan pomocy dostosowany do potrzeb rodziny, udzielając jej wszechstronnego i kompleksowego wsparcia w jego realizacji.

Podmiotami zobowiązanymi do działania w ramach procedury „Niebieskiej Karty” są przedstawiciele:

- ❖ Ośrodka Pomocy Społecznej,
- ❖ Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ❖ policji,
- ❖ oświaty,
- ❖ ochrony zdrowia.

Wymienione podmioty są uprawnione i zarazem zobowiązane do prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty” w każdym przypadku uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie. Procedura „Niebieskiej Karty” nakłada na Szkołę określone zadania w przypadku uzasadnionego podejrzenia o stosowanie wobec ucznia przemocy domowej.

Procedurę „Niebieskiej Karty” należy wszcząć na podstawie samego uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie chociażby nieopartego żadnymi dowodami (art. 9d ust. 4 ustawy), ale już dalsze prowadzenie procedury wymaga uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny (art. 9d ust. 2 ustawy). „Niebieską Kartę” zakłada pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem Szkoły, którzy stwierdzają, że w rodzinie ucznia dochodzi do przemocy. Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec niepełnoletniego ucznia czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica lub opiekuna faktycznego. Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec dziecka są rodzice albo opiekunowie faktyczni, działania z udziałem ucznia przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej.

Działania z udziałem ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie, powinny być prowadzone w miarę możliwości w obecności pedagoga szkolnego. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta - A” osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz „Niebieska Karta - B”.

W przypadku, gdy przemoc w rodzinie dotyczy niepełnoletniego ucznia, formularz „Niebieska Karta - B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie (formularza „Niebieska Karta - B” nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie).

Wypełniony formularz „Niebieska Karta - A” Szkoła przekazuje przewodniczącemu Zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w terminie nie później niż 7 dni od wszczęcia procedury.

Podstawa prawna:

- ❖ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.);
- ❖ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta".

IX Zasady i procedura postępowania w przypadku wykorzystywania seksualnego dzieci

Rozumienie zjawiska wykorzystywania seksualnego dzieci

Wykorzystywanie seksualne dziecka jest formą przemocy przejawiającą się na różne sposoby i mającą kilka istotnych cech charakterystycznych, które trzeba zrozumieć, aby zapewnić dziecku skuteczną ochronę i z powodzeniem zapobiegać wykorzystywaniu. Chociaż badacze proponują różne ujęcia problemu wykorzystywania, powszechnie akceptuje się definicję sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (1999), która opisuje wykorzystywanie seksualne dziecka jako „włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody lub do której nie jest dojrzałe rozwojowo i na którą nie może się zgodzić w ważny prawnie sposób, albo która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności lub władzy, a celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby.”

Symptomy wykorzystania seksualnego dzieci

Należy pamiętać, że początkowe konsekwencje doświadczane przez dziecko wykorzystywane seksualnie, zarówno w sferze fizycznej, jak i psychicznej, są równocześnie oznakami tej formy krzywdzenia, dlatego konieczna jest szczegółowa znajomość objawów wykorzystania seksualnego dzieci i wzmożona czujność, gdy się one pojawiają.

Oznaki wykorzystywania seksualnego dzieci są bardzo **zróżnicowane**, z czego wynika, że nie można mówić o zespole dziecka wykorzystywanego czy zbiorze objawów świadczących o wykorzystywaniu. Nie ma objawów, które pozwoliłyby jednoznacznie i z całkowitą pewnością rozpoznać przypadek wykorzystywania seksualnego dziecka. **Objawy w dużej mierze zależą od dziecka.** U niektórych dzieci pewne symptomy występują od samego początku, podczas gdy u innych mogą się one pojawić na późniejszym etapie życia, nawet długo po ustaniu wykorzystania. **Z tego powodu pracownicy powinni pamiętać, że brak objawów nie oznacza, iż dziecko nie padło ofiarą wykorzystywania.**

Należy jednak zwrócić uwagę (między innymi) na powtarzające się infekcje dróg moczowych, trudności w chodzeniu lub siedzeniu, poplamione lub podarte ubranie (bez wiarygodnego wyjaśnienia), skarżenie się dziecka na ból, stan zapalny lub swędzenie okolic intymnych, ból przy oddawaniu moczu i urazy zewnętrznych narządów płciowych lub okolic odbytu.

Objawy wykorzystywania seksualnego dziecka występujące w sferze emocji i zachowania:

Lp.	Typ konsekwencji	Objawy
1.	Problemy emocjonalne	Lęki i fobie, nieufność, depresja, wysoki poziom niepokoju, niska samoocena, poczucie winy, wstyd, stygmatyzacja, objawy stresu pourazowego, koszmary senne, nawracające sny, nadmierna czujność, nasilona reakcja lękowa, problem z akceptacją własnego ciała zachowania, autodestrukcyjne, myśli lub próby samobójcze.

2.	Problemy poznawcze	Problemy z koncentracją uwagi, słabe wyniki w nauce.
3.	Problemy w relacjach	Niewielu przyjaciół, mniej czasu na zabawę z rówieśnikami, izolacja, deficyt umiejętności społecznych.
4.	Problemy funkcjonalne	Problem ze snem, zmiana nawyków związanych z jedzeniem, utrata kontroli nad zwieraczami: mimowolne moczenie się i zanieczyszczanie się kałem, dolegliwości somatyczne: bóle głowy lub brzucha, nadpobudliwość.

Zapobieganie wykorzystaniu seksualnemu i niegodziwemu traktowaniu dziecka w celach seksualnych

Szkoła podejmuje niezbędne ustawiczne, wychowawcze i opiekuńcze środki zapobieżenia wszelkim formom wykorzystania seksualnego i niegodziwego traktowania dziecka w celach seksualnych oraz w celu jego ochrony. Profilaktyka dotycząca zapobieganiu wykorzystywaniu seksualnym wdrażana jest od najmłodszych grup poprzez wyposażenie dziecka w wiedzę pozwalającą na rozpoznawanie sytuacji niegodziwych. Realizacja programów profilaktycznych dostosowana jest do wieku i rozwoju dziecka.

Działania pracownika w związku z podejrzeniem wykorzystywania seksualnego dziecka:

- ❖ **Należy zapewnić dziecko, że wierzy się w jego słowa** - dziecko musi wiedzieć, że może liczyć na dorosłego, który mu wierzy, i który udzieli mu pomocy. Osoba dorosła nie powinna osądzać tego, co mówi dziecko, ani oceniać jego wypowiedzi;
- ❖ **Należy zachować spokój** - wyraz twarzy lub zachowanie zdradzające, że jest się wstrząśniętym, rozgniewanym, pełnym odrazy czy wytrąconym z równowagi może sprawić, że dziecko nie powie wszystkiego na temat wykorzystywania, a nawet odwoła to, co powiedziało wcześniej;
- ❖ **Należy zadbać o spokojne miejsce, w którym będzie można porozmawiać z dzieckiem na osobności.** Trzeba wyjaśnić dziecku, że to, co ono powiedziało, musi zostać przekazane osobom, które pomogą w poradzeniu sobie z zaistniałą sytuacją;
- ❖ **Nie należy składać obietnic, których nie można dotrzymać**, gdyż dziecko może uznać, że jest się kolejnym dorosłym, któremu nie można ufać. Chociaż nauczyciel nie ma kompetencji i możliwości, by ochronić dziecko przed krzywdzeniem, może być osobą, która udzieli mu wsparcia, wywierając długotrwały korzystny wpływ na jego życie;
- ❖ **Nie należy osądzać sprawcy ani tego, co zrobił**, bowiem dziecko może się za nim wstawić i zacząć bronić człowieka, którego w wielu wypadkach kocha. Kiedy dziecko zaczyna bronić sprawcy, często odwołuje to, co wcześniej powiedziało, i nie mówi nikomu, jeśli sytuacja wykorzystywania się powtarza;
- ❖ **Należy natychmiast powiadomić dyrektora Szkoły** - zgłoszenie podejrzenia wykorzystania seksualnego dziecka to prawny obowiązek każdego pracownika Szkoły;
- ❖ **Należy zachować dyskrecję** – dziecko powinno otrzymać zapewnienie, że zajmując się jego sprawą, zachowa się dyskrecję i że o jego sytuacji dowiedzą się tylko osoby, które mogą mu pomóc, a nie wszyscy w Szkole (nauczyciele lub inne dzieci). Dlatego bardzo ważna jest wiedza na temat tego kogo i w jaki sposób należy powiadomić o sytuacji dziecka;
- ❖ **Należy przekazać dziecku jak najwięcej informacji na temat tego, co się wydarzyło po ujawnieniu wykorzystywania.** Należy być szczerym. Jeśli nie zna się odpowiedzi na zadane pytanie, należy powiedzieć o tym dziecku;

- ❖ **Nie należy prowadzić dochodzenia**, należy zostawić to specjalistom. Kiedy zostaną zgromadzone informacje wystarczające do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu wykorzystania seksualnego dziecka, nie należy zadawać dziecku dalszych pytań, gdyż może to stwarzać problemy w późniejszym procesie dochodzenia policyjnego lub prokuratorskiego;
- ❖ **Należy zapewnić sobie wsparcie**. Informacje ujawnione przez dziecko mogą wywołać trudne emocje. Ważne, aby nie musieć radzić sobie z nimi samemu. Pomocna może być rozmowa z pedagogiem albo ze specjalistą z organizacji działającej w tym obszarze.

Jeśli dziecko nie ujawniło wykorzystywania seksualnego wprost, ale jego wypowiedzi lub zachowania budzą niepokój, że przeżywa trudności lub problemy, nauczyciele powinni się starać:

- ❖ zapewnić dzieciom przestrzeń do rozmowy o tym, że dzieci i dorośli mają problemy oraz że warto wtedy zwracać się o pomoc;
- ❖ stworzyć okazję do indywidualnej rozmowy o sprawach, które mogą martwić dziecko;
- ❖ zamiast narzucać dziecku rozmowę, należy budować z nim relację i dawać mu przestrzeń tak, by wiedziało, że kiedy tylko będzie tego potrzebować, może powiedzieć o swoich problemach i poprosić o pomoc;
- ❖ uważnie obserwować zmiany w funkcjonowaniu dziecka. Ważne, aby dyskretnie przyglądać się dziecku i obserwować potencjalne sygnały zagrożenia. Zalecana jest również komunikacja z innymi instytucjami mającymi kontakt z dzieckiem w celu wymiany informacji.

W przypadku podejrzenia, że dziecko jest wykorzystywane seksualnie, pracownik posiadający taką informację zobowiązany jest powiadomić dyrektora/wicedyrektora Szkoły, który powiadamia policję, prokuraturę.

X Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka w szkole przez pracownika Szkoły

- ❖ Osoba podejrzewająca krzywdzenie dziecka przez pracownika Szkoły jest zobowiązana zgłosić problem dyrektorowi/wicedyrektorowi Szkoły;
- ❖ Dyrektor/wicedyrektor Szkoły, w obecności pedagoga szkolnego, ma obowiązek zapoznania się z okolicznościami zdarzenia i przeprowadzenia rozmowy wyjaśniającej z pracownikiem Szkoły podejrzanym o krzywdzenie;
- ❖ Dyrektor Szkoły jest zobowiązany do odsunięcia pracownika podejrzanego o krzywdzenie od bezpośredniej pracy z dziećmi do czasu wyjaśnienia zdarzenia;
- ❖ Wszystkie czynności dokumentowane są protokołem, który składa się z wyjaśnień uczestników postępowania;
- ❖ W przypadku, gdy doszło do naruszenia praw lub dobra dziecka, dyrektor Szkoły ma 14 dni kalendarzowych na zawiadomienie o zdarzeniu rzecznika dyscyplinarnego. Termin ten liczy się od dnia powzięcia informacji o zdarzeniu;
- ❖ Zawiadomienie rzecznika dyscyplinarnego nie musi być pisemne, dozwolona jest także forma telefoniczna czy elektroniczna. W treści takiego zawiadomienia warto szczegółowo opisać zdarzenie, na podstawie którego dyrektor wysnuł podejrzenie popełnienia przez nauczyciela przewinienia dyscyplinarnego.

XI Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka w szkole przez rówieśników

- ❖ Osoba podejrzewająca krzywdzenie dziecka w Szkole przez rówieśników lub krzywdzone dziecko mają obowiązek zgłosić problem wychowawcy klasy lub pedagogowi szkolnemu;
- ❖ Wychowawca wraz z pedagogiem powinien przeprowadzić rozmowę z osobą poszkodowaną oraz z dzieckiem/dziećmi oskarżonym/oskarżonymi o krzywdzenie swojego kolegi bądź koleżanki;
- ❖ Po przeprowadzeniu takich rozmów wychowawca wraz z pedagogiem powinien opracować plan pomocowy dziecku – ofierze, i dziecku – sprawcy;
- ❖ W przypadku bardziej skomplikowanym pedagog szkolny powinien zgłosić problem do dyrektora/wicedyrektora Szkoły.

XII Procedura postępowania wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego

- ❖ Jeżeli zachodzi potrzeba, należy udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej oraz wezwać pogotowie;
- ❖ Należy niezwłocznie powiadomić o fakcie dyrektora/wicedyrektora Szkoły;
- ❖ Należy powiadomić rodziców ucznia;
- ❖ Osoba będąca świadkiem zdarzenia powinna zabezpieczyć ewentualne dowody przestępstwa, (np. ostre przedmioty, rzeczy pochodzące z kradzieży);
- ❖ Należy niezwłocznie wezwać policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

W przypadku znalezienia na terenie Szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie Szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję

tel.	997	lub	112.
------	-----	-----	------

XIII Procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w internecie oraz utrwalonymi w innej formie

W przypadkach wystąpienia incydentu naruszenia bezpieczeństwa, zwłaszcza wobec naruszenia prawa, działania Szkoły cechuje otwartość w działaniu, szybka identyfikacja problemu tj. określenie szkodliwych lub niezgodnych z prawem zachowań oraz podjęcie rozwiązań adekwatnych do poziomu zagrożenia, jakie powstało w Szkole. Dyrektor Szkoły oraz nauczyciele w swoich działaniach uwzględniają kontekst indywidualnych przypadków, szkolne i środowiskowe tło oraz reagują adekwatnie do poziomu odpowiedzialności i winy ucznia.

W Szkole stosuje się obligatoryjne działania interwencyjne w przypadku cyberprzemocy i stalkingu, będące następstwem wystąpienia zagrożenia:

- ❖ **działania wobec aktu/zdarzenia** - opis przypadku, ustalenie okoliczności zdarzenia, zabezpieczenie dowodów oraz monitoring pointerwencyjny;
- ❖ **działania wobec uczestników zdarzenia** (ofiara - sprawca - świadek, rodzice);
- ❖ **działania wobec instytucji/organizacji/służb pomocowych i współpracujących** – policji, wymiaru sprawiedliwości, służb społecznych.

Informacja o tym, że w Szkole doszło do cyberprzemocy, może pochodzić z różnych źródeł i może być anonimowa. Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być **poszkodowany uczeń**, jego **rodzice** lub inni **uczniowie** – świadkowie zdarzenia, **nauczyciele**.

Sposób postępowania

- ❖ Osoba posiadająca wiedzę o zajściu powinna przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora/wicedyrektora Szkoły;
- ❖ Pedagog szkolny i dyrektor wspólnie z wychowawcą/wychowawcami mają obowiązek dokonania analizy zdarzenia i zaplanowania dalszych postępowań;
- ❖ Do zadań Szkoły należy także ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków;
- ❖ Wychowawca klasy w procedurze interwencyjnej, o ile to możliwe, zobowiązany jest do zabezpieczenia dowodów i ustalenia tożsamości sprawcy cyberprzemocy.

Zabezpieczenie dowodów

- ❖ Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil;
- ❖ Zabezpieczenie dowodów ma na celu ułatwienie dalszego postępowania dostawcy usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu), stanowi także materiał, z którym powinny zapoznać się osoby, których zaangażowanie w sprawę jest niezbędne, z poszanowaniem prawa do prywatności i intymności dziecka;
- ❖ Szkoła ma obowiązek podjęcia działań mających na celu identyfikację sprawcy cyberprzemocy;
- ❖ W przypadku, gdy tożsamość sprawcy nie jest możliwa do ustalenia, należy niezwłocznie skontaktować się z policją;
- ❖ Należy bezwzględnie skontaktować się z policją w przypadku, gdy zostało złamane prawo.

Działania wobec sprawcy cyberprzemocy

- ❖ W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem Szkoły, pedagog szkolny powinien podjąć następujące działania:
 - przeprowadzić rozmowę z uczniem, której celem będzie ustalenie okoliczności zajścia; wspólnie zastanowić się nad jego przyczynami i poszukać rozwiązania sytuacji konfliktowej;
 - omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;
 - zobowiązać sprawcę do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów;
 - ustalić ze sprawcą sposób zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy.
- ❖ Jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy;
- ❖ Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy;
- ❖ Rodzice sprawcy muszą zostać poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani ze zgromadzonym materiałem, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez Szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka;
- ❖ We współpracy z rodzicami można opracować projekt kontraktu dla dziecka, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela Szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w umowie;
- ❖ Wobec sprawcy cyberprzemocy Szkoła stosuje kary zawarte Statucie Szkoły.

Działania wobec ofiary cyberprzemocy

- ❖ Ofiara cyberprzemocy otrzymuje w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczną, udzielaną przez pedagoga szkolnego lub psychologa szkolnego;
- ❖ W strategii działań pomocowych uczeń-ofiara powinien otrzymać wsparcie psychiczne oraz poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania;
 - Podczas rozmowy z uczniem - ofiarą cyberprzemocy, należy zapewnić go, że dobrze zrobił, powiadamiając pracownika o tym, co go spotkało. Pedagog szkolny powinien zapewnić ucznia o tym, że w Szkole nie jest tolerowana żadna forma przemocy oraz że zostanie uruchomiona procedura interwencyjna;
 - Wychowawca lub pedagog szkolny podczas rozmowy z uczniem powinien poradzić, aby:
 - nie utrzymywał on kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony itp.;
 - nie kasował dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je wychowawcy, pedagogowi szkolnemu;
 - zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego itp.;
 - jeśli korzysta z komunikatora, to ustawił go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim połączyć.
- ❖ Po zakończeniu interwencji wychowawca wraz z osobą udzielającą pomocy mają obowiązek monitorowania sytuacji ucznia, sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy;
- ❖ Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy muszą zostać poinformowani o problemie, podjętych działaniach przez Szkołę i w miarę potrzeb otrzymać wsparcie i pomoc specjalistów;

- ❖ Szkoła jest zobowiązana do otoczenia osób uczestniczących w ustaleniu przebiegu zajścia i świadków zdarzenia opieką psychologiczno- pedagogiczną;
- ❖ Osoba, której uczeń zaufa, informując o cyberprzemocy, ma obowiązek postępować tak, by swoim zachowaniem i działaniem nie narazić na krzywdę świadka zgłaszającego problem;
- ❖ Osoby uczestniczące w wyjaśnieniach zdarzenia (wychowawca, pedagog szkolny, dyrektor/wicedyrektor Szkoły) zobowiązane są do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia (wzór notatki stanowi załącznik do niniejszych „Standardów...”);
- ❖ Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis, itp.). – sposób zabezpieczenia dowodów należy przeprowadzić zgodnie z zapisami Rozdziału XIV, akapit „Zabezpieczenie dowodów”;
- ❖ Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do Szkoły, a uczeń-sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania, dyrektor Szkoły powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli do Szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka;
- ❖ W sytuacji, gdy Szkoła wykorzystwała wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem szkolnym), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów, dyrektor powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z zawiadomieniem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich;
- ❖ W przypadku szczególnie drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa dyrektor Szkoły zobowiązany jest zgłosić te fakty policji i sądowi rodzinnemu.

Współpraca z policją

W ramach ogólnej współpracy Szkoły z policją mogą być organizowane:

- ❖ spotkania pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektora Szkoły z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich, dotyczące zagrożeń cyberprzemocą w środowisku lokalnym;
- ❖ spotkania młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, na temat zasad bezpieczeństwa oraz sposobów unikania zagrożeń związanych z cyberprzemocą;
- ❖ wspólny udział Szkoły i policji w lokalnych programach profilaktycznych, związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem przemocy/cyberprzemocy i przestępczością nieletnich.

Zagrożenia związane z nieodpowiedzialnymi wyzwaniem na portalach społecznościowych

Ochrona uczniów przed nieodpowiedzialnymi wyzwaniem na portalach społecznościowych to ważne zadanie, które wymaga współpracy Szkoły, rodziców i społeczności szkolnej. W przypadku, gdy uczniowie uczestniczą w nieodpowiedzialnych wyzwaniach na portalach społecznościowych, wychowawca klasy oraz pedagog szkolny powinni podjąć szybkie i skuteczne działania w celu zaradzenia problemowi.

- ❖ **Natychmiastowe środki zaradcze:**

- należy skontaktować się z uczniami, którzy są zaangażowani w nieodpowiedzialne wyzwania, aby zrozumieć, dlaczego uczestniczą w tych działaniach;
- należy przeprowadzić rozmowy indywidualne, aby ocenić świadomość konsekwencji i edukować na temat potencjalnych zagrożeń.

❖ **Zawiadomienie rodziców:**

- Należy poinformować rodziców o zaistniałej sytuacji oraz zapewnić im pełną informację na temat działań ich dziecka w internecie;
- Należy zaproponować spotkanie, aby omówić sytuację i wspólnie opracować plan działania.

❖ **Wsparcie psychologiczne:**

- Konieczne jest wsparcie emocjonalne i psychologiczne ucznia, zwłaszcza jeśli uczestnictwo w nieodpowiedzialnych wyzwaniach miało negatywny wpływ na jego samopoczucie;
- Jeśli będzie to konieczne, należy skierować go do odpowiednich specjalistów.

❖ **Edukacja i świadomość:**

- Należy zorganizować specjalne lekcje edukacji medialnej, aby uświadomić uczniom konsekwencje ich działań online;
- Należy zachęcić do wspólnego refleksyjnego spojrzenia na używanie mediów społecznościowych i odpowiedzialnego korzystania z nich.

❖ **Korekta zachowań:**

- Jeśli to konieczne, należy wprowadzić korekcyjne środki takie jak ograniczenie dostępu do mediów społecznościowych w Szkole;
- Należy stosować kary lub nagrody w zależności od konkretnych okoliczności, aby podkreślić znaczenie odpowiedzialnego zachowania.

❖ **Współpraca z platformami społecznościowymi:**

- Należy niezwłocznie zgłosić nieodpowiedzialne działania do administratorów platform społecznościowych;
- Należy podjąć współpracę z przedstawicielami tych platform w celu podjęcia dodatkowych kroków w kierunku ochrony uczniów.

❖ **Zaplanowane działania prewencyjne:**

- Należy wprowadzić stałe programy edukacyjne dotyczące bezpiecznego korzystania z mediów społecznościowych;
- Należy regularnie monitorować aktywność uczniów online i podejmować działania prewencyjne przed pojawieniem się nieodpowiedzialnych zachowań.

❖ **Współpraca z lokalnymi organami ścigania:**

W przypadku poważnych naruszeń lub sytuacji wymagających ścigania prawnego, należy współpracować z lokalnymi organami ścigania.

❖ **Przeciwdziałanie presji społecznej:**

- Należy tworzyć w Szkole atmosferę akceptacji i wsparcia;

- Należy zachęcać uczniów do dzielenia się pozytywnymi treściami online, aby skierować uwagę na konstruktywne aspekty mediów społecznościowych.

❖ **Opracowanie polityki szkolnej:**

- Należy aktualizować politykę szkolną dotyczącą korzystania z mediów społecznościowych, uwzględniając nowe wyzwania i zagrożenia;
- Należy konsultować się z nauczycielami, uczniami i rodzicami w celu stworzenia skutecznych wytycznych;
- Ważne jest, aby działać kompleksowo, angażując zarówno uczniów, jak i rodziców oraz współpracować z lokalnymi społecznościami w celu skutecznej prewencji i zarządzania sytuacją.

XIV Zasady i sposób udostępniania rodzicom lub opiekunom faktycznym oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania

Szkoła udostępnia „Standardy Ochrony Małoletnich” na swojej stronie internetowej oraz wyklada w widocznym miejscu w sekretariacie Szkoły oraz pokojach nauczycielskich w wersji pełnej oraz skróconej, przeznaczonej dla małoletnich.

Wersje skrócone zostają dostosowane do wieku uczniów: odrębnie dla I i II etapu edukacyjnego i zawierają informacje istotne dla małoletnich. Wersje skrócone są udostępniane na stronie internetowej Szkoły oraz eksponowane na tablicy informacyjnej.

XV Ważne telefony i adresy

- ❖ **Telefon Zaufania** - 19 288 (linia dostępna od poniedziałku do piątku w godz. od 20:00 do 08:00; w soboty, niedziele i święta całodobowo);
- ❖ **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”** - tel. 800 120 002 (linia dostępna 24 godziny na dobę przez siedem dni w tygodniu) oraz e-mail: niebieskalinia@niebieskalinia.info;
- ❖ **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” Instytutu Psychologii Zdrowia** – tel. (22) 668 70 00 oraz 116 123 (linia dostępna 24 godziny na dobę przez siedem dni w tygodniu);
- ❖ **Fundacja Feminoteka** - Telefon przeciwpromocowy dla kobiet doświadczających przemocy (w tym kobiet transseksualnych) – tel. 888 88 33 88 (telefon czynny od poniedziałku do piątku w godz. od 11.00 do 19.00);
- ❖ **Centrum Praw Kobiet** – tel. 800 107 777 (telefon interwencyjny czynny całą dobę; po połączeniu należy wybrać 1, następnie 3);
- ❖ **Fundacja „Dajemy Dzieciom Siłę”** – Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży - 116 111 (linia dostępna 24 godziny na dobę przez siedem dni w tygodniu) oraz telefon dla rodziców i nauczycieli, którzy potrzebują wsparcia i informacji w zakresie przeciwdziałania i pomocy psychologicznej dzieciom przeżywającym kłopoty i trudności takie jak: agresja i przemoc w szkole – tel. 800 100 100 (linia czynna od poniedziałku do piątku, w godz. od 12.00 do 15.00);
- ❖ **Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka** – tel. 800 12 12 12 (linia dostępna 24 godziny na dobę przez siedem dni w tygodniu);
- ❖ **Anonimowa Policyjna Linia Specjalna „Zatrzymaj Przemoc”** – tel. 800 120 148 – (bezpłatna linia dostępna 24 godziny na dobę przez siedem dni w tygodniu);
- ❖ **Linia wsparcia psychologicznego Polskiego Czerwonego Krzyża** – tel. (22) 230 22 07 (linia dostępna od poniedziałku do piątku w godz. od 16.00 do 20.00);
- ❖ **Bezpłatna aplikacja mobilna „Twój parasol”** – <https://twojparasol.com/>;

XVI Monitoring stosowania Standardów Ochrony Małoletnich

Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Środzie Wielkopolskiej **wyznacza pedagoga szkolnego i pedagoga specjalnego** jako osoby odpowiedzialne za Standardy Ochrony Małoletnich. Do obowiązków wyżej wymienionych osób należy:

- ❖ monitorowanie realizacji standardów,
- ❖ reagowanie na sygnały naruszenia niniejszych standardów,
- ❖ prowadzenie rejestru zgłoszeń,
- ❖ proponowanie zmian z niniejszych standardach.

Pedagog szkolny i pedagog specjalny zobowiązany jest przeprowadzać raz w roku ankietę monitorującą poziom realizacji wewnętrznych procedur ochrony dzieci przez krzywdzeniem. Pracownicy Szkoły mogą proponować zmiany w procedurach oraz wskazywać naruszenia procedur. Pedagog dokonuje opracowania ankiet wypełnionych przez pracowników Szkoły. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje dyrektorowi Szkoły.

Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Środzie Wielkopolskiej w razie potrzeby wprowadza do „Standardów Ochrony Małoletnich” niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom Szkoły nowe brzmienie. Minimum dwa razy w roku dyrektor Szkoły podczas Rady Pedagogicznej przypomina pracownikom o obowiązujących w Szkole standardach ochrony małoletnich.

Dyrektor wyznacza osobę odpowiedzialną za przygotowanie personelu Szkoły do stosowania standardów. Zakres kompetencji wskazanej osoby zapewnia rzetelne wdrożenie pracowników Szkoły do stosowania obowiązujących standardów.

Dyrektor co najmniej raz na dwa lata dokonuje oceny standardów w celu zapewnienia ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami. |Wnioski z przeprowadzonej oceny muszą zostać pisemnie udokumentowane.

Koordynator pomocy dziecku krzywdzonemu, którym jest pedagog szkolny, prowadzi „Rejestr zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich”. Jest on przechowywany w gabinecie pedagoga, w szafce zamykanej na klucz.

Dokumentacja związana z realizacją standardów przechowywana jest w gabinecie pedagoga w szafce zamykanej na klucz. Dokumentacja starsza niż pięć lat archiwizowana jest zgodnie z zasadami archiwizacji obowiązującymi w Szkole.

Załącznik nr 1 – Karta interwencji

1. Imię i nazwisko dziecka		
2. Przyczyny interwencji (forma krzywdzenia)		
3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia		
4. Opis działań podjętych przez pedagoga	Data	Działanie
5. Spotkanie z opiekunami dziecka	Data	Opis spotkania
6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	• Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, • Wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny, • Inny rodzaj interwencji. Jaki?	
7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji.		
8. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli jednostka uzyskała informację o wynikach/działaniach jednostki/działaniach rodziców	Data	Działanie

Załącznik nr 2 – Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych zasad ochrony dzieci

.....
(Miejscowość, data)

Ja, PESEL
oświadczam, że nie byłem/-em skazany za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i
obyczajności i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie
żadne postępowania karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

Ponadto oświadczam, że zapoznałem się z zasadami ochrony dzieci obowiązującymi w Szkole
Podstawowej nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Środzie Wielkopolskiej i zobowiązuje się do ich
przestrzegania.

.....
(podpis)

Załącznik nr 3 – Monitoring standardów – ankieta

ANKIETA

dla pracowników dotycząca stosowania standardów ochrony małoletnich

I. p.	Pytanie	Tak	Nie
1.	Czy zna Pan/Pani dokument „Standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem - Procedury wewnętrzne”, regulujące ochronę małoletniego przed krzywdzeniem?		
2.	Czy zapoznał/-a się Pan/Pani z treścią tego dokumentu?		
3.	Czy stosuje Pan/Pani w swojej pracy zapisy tego dokumentu?		
4.	Czy Pana/Pani zdaniem w jednostce przestrzegana jest „Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem”?		
5.	Czy zaobserwował/-a Pan/Pani naruszenie zasad zawartych w „Polityce ochrony małoletnich” przez innego pracownika?		
6.	Czy potrafi Pan/Pani rozpoznawać objawy krzywdzenia dzieci?		
7.	Czy potrafi Pan/Pani rozpoznawać czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci?		
8.	Czy zna Pan/Pani prawne aspekty ochrony małoletnich?		
9.	Czy potrafi Pan/Pani rozpoznawać przemoc rówieśniczą?		
10.	Czy potrafi Pan/Pani rozpoznawać przemoc domową?		
11.	Czy zna Pan/Pani procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w internecie oraz utrwalonymi w innej formie, przyjęte w jednostce?		
12.	Czy zna Pan/Pani zagrożenia w sieci?		
13.	Czy potrafi Pan/Pani rozpoznawać cyberprzemoc?		
14.	Czy stosuje Pan/Pani działania profilaktyczne przed krzywdzeniem? Jeżeli tak, to jakie?		
15.	Czy wie Pan/Pani, jak reagować na objawy krzywdzenia dzieci?		
16.	Czy wie Pan/Pani do kogo zgłaszać objawy krzywdzenia dzieci?		
17.	Czy wie Pan/Pani, kto odpowiada w jednostce za zgłaszanie do policji lub prokuratury zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa?		
18.	Czy wie Pan/Pani kto odpowiada w jednostce za zgłaszanie do sądu rodzinnego wniosku o wgląd w sytuację rodziny?		

19.	Czy wie Pan/Pani kto odpowiada w jednostce za uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty”?		
20.	Czy wie Pan/Pani, gdzie w jednostce zostały udostępnione (fizycznie lub w sieci) dokumenty związane ze „Standardami ochrony małoletnich przed krzywdzeniem”?		
21.	Czy wie Pan/Pani, gdzie w jednostce zostały zamieszczone wersje skrócone „Standardy dla małoletnich”?		
22.	Czy ma Pan/Pani jakieś uwagi/ poprawki/ sugestie dotyczące „Standardów ochrony małoletnich”? Jeśli tak, proszę wymienić: 		
23.	Czy udostępnia Pan/Pani materiały edukacyjne dla dzieci/uczniów dotyczące przeciwdziałania krzywdzeniu i zapewniania bezpieczeństwa dzieciom?		
24.	Czy otrzymał/-a Pan/Pani scenariusze zajęć, na podstawie których może prowadzić zajęcia na temat przeciwdziałania krzywdzeniu i zapewniania bezpieczeństwa dzieciom?		
25.	Czy prowadzi Pan /Pani zajęcia, na podstawie których pracownicy mogą prowadzić warsztaty na temat przeciwdziałania krzywdzeniu i zapewniania bezpieczeństwa dzieciom?		
26.	Czy przeprowadzał/-a Pan/Pani zajęcia w zakresie praw dziecka, ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem (w tym również w internecie)?		
27.	Czy jednostka udostępnia dzieciom materiały edukacyjne (broszury, ulotki, książki) dotyczące ich praw, ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem?		
28.	Czy uzyskał/-a Pan/Pani dostęp do danych kontaktowych placówek zapewniających pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych oraz do przydatnych informacji dotyczących możliwości podnoszenia umiejętności wychowawczych i ochrony dzieci przed krzywdzeniem?		
29.	Czy w jednostce wyeksponowane są informacje dla dzieci na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla małoletnich?		
30.	Czy przekazywał/-a Pan/Pani rodzicom informację o „Standardach...” obowiązujących w jednostce lub inne informacje dotyczące ochrony małoletnich przed krzywdzeniem? Jeżeli tak, to jakie? (z wyłączeniem „Standardów...”)		

Załącznik nr 4 – Wzór notatki służbowej

.....
(miejscowość, data)

NOTATKA SŁUŻBOWA

Dnia w
(miejsce)

o godzinie odbyło się spotkanie w którym uczestniczyli:

- 1)
- 2)
- 3)

Tematyka spotkania obejmowała:

.....
.....
.....

Ustalono:

.....
.....

.....
(podpis, stanowisko służbowe)

Załącznik nr 5 – Oświadczenie pracownika

Wzór - oświadczenie pracownika o zapoznaniu się z Standardami Ochrony Małoletnich

....., dnia
(imię i nazwisko)

.....
(stanowisko)

OŚWIADCZENIE

Ja niżej podpisany/-a oświadczam, że zapoznałem/-am się ze Standardami Ochrony Małoletnich w Szkole Podstawowej nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Środzie Wielkopolskiej i przyjmuję je do realizacji.

.....
(czytelny podpis)

Załącznik nr 6 – zakres danych pracownika niezbędnych do sprawdzenia w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym

Zakres danych pracownika niezbędnych do sprawdzenia w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

(§ 14 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 31 lipca 2017 r. w sprawie trybu, sposobu i zakresu uzyskiwania i udostępniania informacji z Rejestru z dostępem ograniczonym oraz sposobu zakładania konta użytkownika)

Pierwsze imię i nazwisko:

Data urodzenia:

Pesel:

Nazwisko rodowe:

Imię ojca:

Imię matki:

Rejestr dostępny jest na stronie: <https://rps.ms.gov.pl/>

Załącznik nr 7 – Wzór zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

....., dn.
(miejscowość, data)

.....
.....
(dane osoby składającej zawiadomienie)

Do
.....
.....
(dane jednostki Policji lub prokuratury)

ZAWIADOMIENIE o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

Zawiadamiam o podejrzeniu popełnienia w dniu (data) w
..... (miejsce popełnienia przestępstwa) przestępstwa
..... (rodzaj przestępstwa) na rzecz
..... (osoba pokrzywdzona), przez
(dane sprawcy lub informacja, że sprawca nieznany) oraz wnoszę o wszczęcie w tej sprawie
postępowania przygotowawczego.

Uzasadnienie

[W uzasadnieniu powinien zostać uwzględniony dokładny opis stanu faktycznego, sytuacji związanej z
popełnieniem przestępstwa: data, miejsce, okoliczności przestępstwa, świadkowie.]

.....
(podpis pokrzywdzonego lub osoby składającej
zawiadomienie)

Załączniki:

-

(należy wymienić tutaj dokumenty, do których odnosiliśmy się w uzasadnieniu)

Załącznik nr 8 – Wzór wniosku o wgląd w sytuację rodzinną dziecka

..... dnia

Sąd Rejonowy w

Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca: *Imię i nazwisko lub nazwa instytucji*

reprezentowana przez:

adres do korespondencji:

WNIOSEK O WGLĄD W SYTUACJĘ RODZINNĄ DZIECKA

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego
(imię i nazwisko dziecka, data urodzenia), zamieszkałej/go w
przy ul. i wydanie
odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.

Uzasadnienie:

Mając powyższe fakty na uwadze można przypuszczać, że dobro małoletniego
jest zagrożone a rodzice nie wykonują właściwie władzy rodzicielskiej. Dlatego wniosek o
wgląd w sytuację rodzinną małoletniej i ewentualne wsparcie rodziców jest uzasadniony.

.....
.....

(W uzasadnieniu powinny zostać uwzględnione dane osobowe dziecka oraz dane dotyczące rodziców/opiekunów dziecka. Ponadto należy zawrzeć informację na temat sytuacji w skutek, której np. popełniono przestępstwo wobec dziecka. W uzasadnieniu powinny się znaleźć także informacje dotyczące osób, które były/są świadkami zdarzeń. W końcowej części wniosku należy uwzględnić oczekiwania Państwa względem Sądu)

Mając na uwadze powyższe, wnoszę/wnosimy o podjęcie stosownych działań prawnych w celu
zabezpieczenia zdrowia i życia małoletniego.

.....

(imię i nazwisko osoby składającej wniosek)

Załącznik nr 9 – Plan pomocy dziecku

PLAN POMOCY DZIECKU

Dane dziecka lub ucznia:

Imię i nazwisko:

Klasa/grupa:

Rok szkolny:

.....

Wychowawca:

Imię i nazwisko:

.....

Plan opracowany na okres od do

Obszar obejmowany wsparciem	
Cele	
Sposoby wsparcia	
Formy pomocy jednostki (jeśli takie zostaną ustalone)	

Działania wspierające rodziców dziecka, ucznia	
Zakres współdziałania jednostki oświatowej z innymi podmiotami <i>(w zależności od potrzeb)</i>	

.....
(podpis osób/osoby przygotowującej plan)

.....
(podpis dyrektora)

Załącznik nr 9 – Plan pomocy dziecku

Rejestr zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich							
Lp.	Imię i nazwisko małoletniego, klasa	Data i miejsce interwencji, osoba interweniująca	Rodzaj krzywdzenia, osoba krzywdząca lub podejrzana o krzywdzenie małoletniego	Zastosowane procedury i formy pomocy małoletniemu	Powiadomione osoby, instytucje, organy zewnętrzne	Uwagi	Podpis dyrektora

Standardy zostały wprowadzone Zarządzeniem Dyrektora Szkoły Nr z dnia 30.04.2024r.

Pracownicy pedagogiczni zostali zapoznani ze Standardami na posiedzeniu Rady Pedagogicznej 25 kwietnia 2024r.

Pracownicy niepedagogiczni zostali zapoznani ze Standardami na spotkaniu roboczym 26 kwietnia 2024r.